

zijn op aarde
en op aarde
te wekt, voor
s verkoren,
é, tot zegen,

n en goeden,
chtvaardigen,
ade? Bedoelt
zegen? Doet
den evenzeer

chenkinderen
e vrucht, ten

daarbij ook
n bestaat in
van geslacht
der hart, Hij
des menschen
stuurt zijnen
de hand des
spr. 21:1.

goederen, van
in regen, van
mogen deel-
genadegaven
id, voor niet-
ven van Gods
er we inzake
onverdiende
ste van Gods
e, maar ook
gevolgen voor
en raad dien-

eene genade"
beantwoord
enade scherp
e oppervlakte
llen afdalen

en stelt, met
en met het
zichtbaar en
Maar wie bij
wigheid ziet,
d ons bekend
t zoo spoedig
der iets ver-
erde, toen hij
wijsheid en
in Zijne oor-
e 11:33. Ook
e werken, o
kt; het aard-
En in eenen
oot zijn Uwe
i onvernünftig
verstaat dit
ruid, en alle
at zij tot in
-8. Aan den
denk dat hij
Lazarus des-
roost, en gij
gen met het
vrij begrijpen
ZIJNANUS.

he theologie.

loor Ds J. G.

aald tot het
volgt daarbij
Synode. Deze
ing der dwa-
bij gevolgde
oelen wordt
Gods Woord.
n, die leeren,
oorzoover en
n. Maar de
a Satan toe-

lat de predi-
g, zoodat er
Zijn Woord
de dienaar
zeropen om

een geschie-
- en Nieuwe
iar Christus.
chrift is de
of van het

ote Paradox,
Gods wereld
t leert, dat
heid, recht-
n de Zijnen.
niet is een
duiding, dat
e, die ieder
eken. Maar
zijn gesteld

tot het eeuwig verderf, zonder dat hun verantwoorde-
lijkheid wordt opgeheven en dat de rechtvaardigen zijn
verordeneerd tot het eeuwige leven en begiftigd met
geloof.

Tenslotte stellen de Dialectici, dat de rechtvaardiging
van den zondaar door het geloof en de heiligmaking
hem even goddeloos laten als te voren, met dit onder-
scheid van de wereldling, dat de geloovige weet, dat
hij goddeloos is en verwacht, dat God hem vergeven zal.
Maar de Heilige Schrift leert, dat wij gerechtvaardigd
zijnde door het geloof vrede hebben met God en dat de
goede ranken van den wijnstok Christus vruchten
dragen, ja gereinigd worden om nog meer vruchten
te dragen.

Ziehier de kern van h.g.n. boek, Hoofdstuk I en II
over den naam, de reactie, de Souvereiniteit Gods en
de paradox vormen a.h.w. de inleiding. Het stuk over
het verenigingsleven en de conclusie vormen het slot.

Tegen deze methode van behandeling is bezwaar
gemaakt in de pers. Men wil uitvoerige citaten uit de
geschriften van Prof. K. Barth e.s. en daarna de kritiek.
Maar dit werk is alreeds gedaan door Prof. K. Schilder
en Dr. G. C. Berkouwer, en velen wachten nog altijd
op de weerlegging daarvan door de Dialectici. Intusschen
moet de man onder de galery weten waarover het gaat
in deze controvers, waarbij de gereformeerde belijdenis
zoo nauw betrokken is. Welke methode is er dan beter
dan die van de Dordsche vaders? De schrijver geeft
a.h.w. een concept voor een uitbreiding van de Confessie
met een nieuw hoofdstuk: „Verwerping der dwalingen,
door welke de Nederlandsche kerken een tijd lang zijn
beroerd geworden”.

Volmaakt werk heeft de schrijver niet geleverd; trou-
wens wie zou dat kunnen doen? Hij zegt duidelijk waar-
om het gaat en zijn werk is vol citaten, die iedere
lezer gemakkelijk kan vinden in de werken van de
Dialectici. Wij bevelen h.g.n. werk dus van harte aan
voor hen, die geen vakstudie hebben gemaakt van de
Theologie. Alleen zouden wij den schrijver willen aan-
raden om bij een tweede uitgave van zijn werk een
hoofdstuk op te nemen over de ambten in de kerk als
organisme en als instituut. De Dialectici toch kennen
wel gaven (charismata), maar geen ambten, in den
vollen zin des woords.

's-Gr.

L.

De kwestie van betekenissen ook voor andere faculteiten.

Bij onderzoek vond een onzer lezers eenige belang-
rijke uitspraken: Prof. Dr. M. van Haften gaf eens een
verhandeling over: „Verzekering en Voorzienigheid”.
(Uitgave N.V. „De Standaard”).

Op blz. 28 e.v. behandelt hij — aldus onze lezer —
het stuk der Voorzienigheid en staakt dit met verwijzing
naar Kuyper, Bavinck en „Om 't eeuwig welbehagen”
van Dr. Dijk.

Op blz. 31 staat o.a.:

„De Voorzienigheid omvat lo, de onderhouding van
al het geschapene enz.

Zij is voorts Gode medewerking welke
de schepselen handhaaft in hun eigen
zijn.”

Verderop — aldus nog steeds onze lezer — dat die
medewerking in verband staat met den arbeid, dien de
creaturen verrichten, en wel met den eigen arbeid, en
de eigen plaats, het eigen zijn en de zekere mate van
„zelfstandigheid”, welke de Schepper aan het maaksel
Zijner handen gegeven heeft.

Op blz. 32:

„Zoo wordt door de belijdenis van de medewerking
Gods de zelfwerkzaamheid der schepselen gehandhaafd.”

Is dat nu alles zuivere lucht? zoo vraagt onze lezer.
Men begrijpt zijn bedoeling.

K. S.

Lasterpraat van „De Wekker”.

In „De Wekker” van 29 October 1937 schrijft de redac-
teur (J. J. v. d.) S(chuit) te A(peldoorn) iets over twee
nieuwe bladen: het ééne van Ds Hennephof („oud-gere-
formeerd”), het andere van Prof. Hepp. En dan merkt
deze redacteur op, te kunnen begrijpen, dat Prof. Hepp
een eigen blad wilde hebben. Dat kan z.i. ieder begrip-
pen, „die eenigszins de situatie weet in den vroegeren
Redactie-kring van „De Reformatie”. Wat in de Redactie-
kamer van „De Reformatie” is verhandeld, en wie
daar stelselmatig is uitgewerkt, zouden
vooraanstaande mannen in ons vaderland U kunnen
vertellen.”

Tot zoover deze redacteur.

Men zegt wel eens: het is goed, even te wachten, vóór
op dergelijke lasterpraat geantwoord wordt. Welnu, ik
heb opzettelijk dezen redacteur eenige weken tijd ge-
laten, om zich in dit konkrete geval te bekeeren tot de
gehoorzaamheid aan het negende gebod.

Maar het heeft niet geholpen.

Daarom wijs ik, met verachting voor een dergelijk
geschrijf, en vooral voor de hardnekkigheid in de hand-
having ervan, thans deze leugen af. We kunnen ver-
staan, dat de „Wekker”-redacteur laat merken, dat hij
ook wel eens vooraanstaande mannen spreekt. Maar
als er zulke gevolgen van komen, is het bepaald
jammer. Niet alleen is het ietwat onverstandig, dat
deze redacteur op papier durft zetten (voor zijn lezers!),
wat die „vooraanstaande mannen” wel niet publiek
zullen durven schrijven, maar ook is het van a tot z
onwaar. Zoals andere vooraanstaande mannen, die bij
de zaak betrokken geweest zijn, zullen kunnen bevesti-
gen. Natuurlijk zullen ze het niet doen, want een
redactiegheime zullen zij niet schenden ter wille van
een geval van kwaadsprekerij in „De Wekker”.

K. S.

Een kerkkalender.

De Gereformeerde Kerk van Rotterdam—Delfshaven
herdacht deze week, dat vijftig jaar geleden (22 Decem-
ber 1887) „met algemeene stemmen besloten” werd
„over te gaan tot de afsnijding der Synodale Organis-
atie van 1816 voor de geheele gemeente, en hiervan
kennis te geven aan Z. M. den Koning, den Burgemees-
ter van Rotterdam en aan de Kerkvoogden der Kerk
van Delfshaven”. Alsmede, „dat in deze Kerk alleen
in de bediening des Woords zullen optreden predikan-
ten, van een der doleerende Kerken of van de Christ.
Geref. Kerk, en anderen, die daartoe opening hebben
ontvangen van een der Classes”. Aanwezig waren in de
vergadering, die aldus haar besluit notuleerde: Ds Lion
Cachet, consulent, h. t. praeses; A. J. Nijhuis, ouderling;
P. A. Hoff en J. Caesar, diakenen.

Nu heeft een commissie uit den Kerkeraad ter ge-
legenheid van dit herdenkingsfeest, een kalender aan
de gemeente aangeboden, met een opwekkend woord,
en een aangeboden offerkaart. De kalender is als maand-
kalender uitgevoerd; elk der twaalf bladen bevat een
suggestieve foto van een detail uit het kerkelijk leven,
met passende bijschriften, of een teekening. Ik heb er
met innig genoegen naar gekeken, en kan niet nalaten,
hier een enkel woord er aan te wijden. Belangstellenden
kunnen zich wenden tot het kerkelijk bureau, Van
Oosterzeestraat 17, Rotterdam—West.

K. S.

Copie van deze week.

Wegens het Kerstfeest, dat in dit nummer bijzondere
aandacht hebben zal, laten we ditmaal in deze rubriek
de gewone vervolgstaf achterwege.

K. S.



Een oud, altijd nieuw probleem.

Gerard Meerstadt: Ontworteld. — H. A. van
Bottenburg N.V., Amsterdam.

Herhaaldelijk wordt een zelfde gegeven in ver-
schillende boeken behandeld. Er zijn zelfs onder-
werpen, die een zoo sterke aantrekkingskracht be-
zitten, dat ze doorlopend zich een plaats zien
aangewezen in de literatuur.

Hiertoe behoort zeker wel de kwestie der op-
standige jeugd. En terecht. Van de oudste tijden
af heeft de jeugd zich verzet tegen de denkwijze
der ouderen, meenend dat de nieuwe tijd met de
overgeleverde zienswijze had afgedaan. Onder tal
van gezichtspunten kan dit onderwerp bekeken
worden en steeds zal het iets nieuws kunnen op-
leveren, omdat de oppositie telkens nieuw mate-
riaal kan aanvoeren. Niet het minst richt zich het
verzet tegen de godsdienstige overtuiging der oude-
ren. Steeds weer worden er aanvallen ondernomen
op het oude geloof, en dat zal blijven doorgaan,
omdat elke tijd meent af te kunnen rekenen met de
„aftandsche” godsdienstige begrippen, doch het ge-
loof zal nooit verdwijnen.

Het lijkt tamelijk eenvoudig, een boek te schrij-
ven, waarin de hoofdpersoon breekt met den gods-
dienst, waarin hij is grootgebracht. Men ziet het
immers, helaas, zoo veelvuldig, dat wel ieder voor-
beelden kent uit zijn omgeving. Maar toch is niets
haast zoo moeilijk, als het schijnbaar eenvoudige.
De literatuur toch ontleent zijn stof wel aan het
leven, maar neemt maar niet lukraak een geval,
om dat meer of minder uitvoerig te gaan beschrij-
ven. Er moet naar de diepte worden afgestoken.
Psychologisch moet zich het probleem ontwikke-
len, oorzaak en aanleiding moeten logisch ver-
bonden zijn, het oude milieu en de nieuwe toe-
stand dienen zoo gezien te worden, dat de lezer
uit het fictieve geval de werkelijkheid leert kennen.

De jonge, althans zooals men spoedig merkt nog
niet geroutineerde schrijver Gerard Meerstadt,
heeft in zijn boek „Ontworteld” een dergelijk ge-
val van opstandigheid beschreven. Zijn hoofdpersoon
is een jong, intelligent meisje, vriendelijk,
knap en flink in haar werk. Dat zulk een meisje
maar niet zoo haar geloof overboord gooit, ligt
voor de hand, en de schrijver laat dit ook zien.
Reeds als kind heeft ze zich geërgd aan de zon-
dagsviering van haar ouders. De dag, die voor de
burkinderen een feestdag is, werd haar een regel-
matige kwelling, door het verbod buiten te spelen.
Wat haar in de plaats daarvan gegeven wordt,
blijkt echter niet. Wel worden de ouders steil ortho-
dox genoemd, maar het leven in den huise-
lijken kring wordt ons onthouden. Het begin teekent
alleen een vader, die niet met zijn volwassen
dochter spreekt, maar haar onder vage dreige-
menten zijn wil steeds oplegt. Als het meisje zich
dan ten slotte openlijk daartegen gaat verzetten,
en ronduit bekend dat ze niet langer wil huichelen,
maar eerlijk wil doen, wat haar hart haar ingeeft,
gebeurt er niets. De zachte moeder, tegenbeeld van
den strengen vader, staat geheel buiten het ziele-
leven van haar kind. Wel lezen we later het ver-
slag van een huisbezoek. Een onsympathieke
ouderling, die zijn eigen huis niet wel regeert,
trapt met de laarzen van zijn cliché-argumenten
de laatste sprankjes liefde voor het onderlijk ge-
loof uit, terwijl een goedge dominee daar zonder
een woord te spreken bijzit.

Deze beschrijving doet onrecht aan het oude,
godsdienstige milieu, daar alleen het leelijke naar
voren gebracht wordt en het ware, levende ge-
loof, dat zooals later blijkt in de ouders zeker
aanwezig is, niet aan het woord komt. Dit komt
vermoedelijk hierdoor, omdat de schrijver te veel
vertelt, het gebeuren niet laat zien. Het geheele
boek door is dit een groot bezwaar. Ingrijpende
gebeurtenissen beleef men niet, maar deze wor-
den, als ze allang voorbij zijn, even aangeroerd.
Daardoor heeft de handeling een zeer springend
verloop. Telkens hooren we weer iets van de
hoofdpersoon tusschen lange passages in, die met
haar niets te maken hebben.

Het meisje heeft n.l. op een breedvoerig vertelde
fietsocht, waarvan alle onbelangrijke voorvallen
breed uitgemeten worden, een ongeluk. Ze wordt
thuisgebracht door een jongen man, en ieder be-
grijpt wel, wat het gevolg daarvan zal worden. Nu
wordt het milieu van dien jongen man beschreven,
omdat het arbeidersmeisje straks zal komen in de
luxe omgeving van een groot-industrieel. Elk der
leden van deze voorname, wereldsche familie
wordt ten voeten uit geteekend. We zien alras, dat
achter dien uiterlijken voorspoed een wereld van
leed verborgen is, en dat het flinke arbeiders-
meisje geen slecht figuur zal slaan in deze familie,
waartegen ze natuurlijk opziet. Maar op hun beurt
wordt de fabrikantenfamilie weer met opgetrokken
neus aangekeken door een aange trouwde adellijke
familie. Dit adellijke gezin, weer maatschappelijk
hooger, verbergt nog meer verdriet achter stil-
zwijgende voornaamheid. De ongenaakbare freule
moet het lijdelijk aanzien, dat haar man meer voelt
voor de proletarische fabrikantendochter, dan voor
haar ouden adel. Zij kan er zelfs niets aan doen,
dat beiden een tocht maken per auto naar Zwit-
serland. Dit spelen van kat en muis leidt wel is
waar niet tot wettelijke ontrouw, maar laat toch
goed gevoelen, dat de huwelijksopvattingen in de
hoogere standen niet streng zijn, ondanks het cor-
recte uiterlijk.

Deze tocht heeft plaats, als ook de hoofdpersoon
met haar rijken man op de huwelijksreis is in
Zwitserland. Beide paren doen ervaringen op, maar
komen niet met elkaar in aanraking, zoodat de
lezer zich afvraagt, waarom die samenloop dan zoo
uitvoerig verteld wordt. De tocht van het niet-
getrouwde paar wordt zelfs met veel meer wo-
orden beschreven, tot de thuiskomst toe zelfs. Onder-
tusschen is de freule bij haar ouders thuis en ziet
de schrijver kans ook nog even, neen lang, het
ongelukkige leven van die ouders te beschrijven.

Het in Zwitserland door ons achtergelaten
paartje ontmoeten we pas weer, nadat ze al maan-
den lang thuis zijn. Van hun leven geen woord.
Alleen wordt ons duidelijk, dat de jonge vrouw
heel erg ziek is geweest, en dat ze toen veel heeft
nagedacht over haar leven, maar wat dat is, komen
we niet te weten. Ze zal haar ouders weer eens
opzoeken. Nu neemt de schrijver de kans waar,
deze oudjes te tekenen in hun geloofsworsteeling.
Nadat we zooveel leed, ellende en ongeluk hebben
gehoord van rijken en armen adel, is het een
verademing, als tegenstelling, het innerlijk leven
van deze eenvoudigen te zien en mee te leven.
Want hier is de schrijver op zijn best.

De geloofsstrijd van den vader, die achter zijn
harde woorden en slappe houding gebrek aan ge-
loof in de verbondsbefoelende ziet, is goed beschreven.
Nu blijkt, dat deze menschen, in hun eenvoudige
levensomstandigheden, nog niet het slechtste deel
hebben. Hun leven heeft inhoud, en ondanks hun
vele en groote fouten, waarde. Zij zien tot hun
vreugde, dat God hun dochter niet heeft losge-
laten, die zij loslieten en dat zij „thuis” zal komen
„als het God belieft”.

De opzet van dit boek is daarom goed, maar de
compositie is heel zwak, ontbreekt soms geheel.
Het is den schrijver niet gelukt, de verandering
bij de jonge vrouw psychologisch uit te werken.
Haar leven blijft te vaag, omdat te schrill geteekend
is het contrast tusschen de drie families. Twee
daarvan, die nu een groot deel van het boek vul-
len en zelfs tamelijk scherp naar voren komen,
hadden met een enkele lijn kunnen worden ge-
schetst. Doch hier juist zijn dikke lijnen — te dik
zelfs — getrokken, terwijl het beeld van de hoofd-
figuur in stippellijnen is aangegeven. En de gapin-
gen tusschen de punten, het verzwegen deel, blijkt
voor den ontwikkelingsgang niet het onbelangrijk-
ste geweest te zijn.

De schrijver heeft zich uitgeput in detailteekening,
die dikwijls goed is, waardoor de draad van
het verhaal telkens aan zijn handen ontglipt.

Meerstadt toont een vlotte pen te bezitten, waar-
door hij, met meer zelfcritiek, stellig een goed
boek kan schrijven.

„Ontworteld” zal door weinig-kritische lezers
met genoegen gelezen worden, maar daar moet de
schrijver niet op speculeeren. Ingrijpende proble-
men, als hij heeft aangesneden, verdienen een be-
zonnen behandeling, en, me dunkt, de schrijver
kan die wel geven als hij zich daarop concentreert.

Gr.

H. S.